

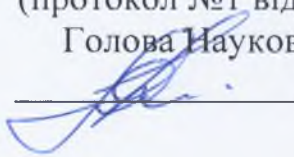
**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ**

**ТРЕНЕРСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ХОРЕОГРАФІЇ І ТАНЦЮВАЛЬНИХ ВИДІВ СПОРТУ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
(протокол №1 від 30 серпня 2023 р.)

Голова Науково-методичної ради

Ю. В. Литвиненко

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАКТИКУМ З РИТМІКИ В ХОРЕОГРАФІЇ

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

спеціальність: 024 Хореографія

спеціалізація: Хореографія

освітньо-професійна програма: Хореографія

код дисципліни в каталозі

вибіркових навчальних дисциплін: ВД.Х 29

мова навчання: українська

Київ - 2023

РОЗРОБНИК:

Гладка Людмила Володимирівна, старший викладач кафедри хореографії і танцювальних видів спорту, lhladka@uni-sport.edu.ua

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою хореографії і танцювальних видів спорту
(засідання кафедри, протокол №17 від 22 серпня 2023 р.)

Завідувач кафедри _____ канд. фіз. вих. і спорту Соронович І. М.

ПОГОДЖЕНО:

Начальник навчально-методичного відділу

_____ О. М. Д'яченко

Начальник відділу забезпечення якості вищої освіти

_____ доц. О. І. Рудешко

Анотація навчальної дисципліни. Ритміка – музично-педагогічна дисципліна, яка базується на ідеях видатного швейцарського музиканта-педагога, композитора, піаніста і диригента Еміля Жака-Далькроза. Курс практикуму з ритміки в хореографії спрямований на формування визначених освітньо-професійною програмою інтегральної, загальних та фахових компетентностей у майбутніх діячів культури і мистецтв, а саме музично-теоретичної та ритмічно-пластичної компетентностей та вміння застосовувати їх у власній хореографічній – виконавській, педагогічній та балетмейстерській діяльності.

Курс покликаний розширити світогляд майбутніх фахівців хореографічного мистецтва, охопити значне практичне коло метро-ритмічних понять, проблем та завдань, а також синтезувати отриманні знання і вміння з широким музично-хореографічним контекстом. Предметом вивчення навчальної дисципліни є окремі розділи теорії музики, – ритм, метр, тривалість, розмір, темп, базові компоненти ритміки Еміля Жака-Далькроза, давньоіндійська ритмічна традиція Коннакол (Konnakol), ритмічна абетка німецького ударника Бені Гребя «The Language of Drumming» та розвиток слухових метро-ритмічних практичних навичок фахівців-хореографів.

Обсяг дисципліни – 3 кредити ЄКТС.

Основні теми: ритм і метр, тривалості, паузи та музичний розмір, такт і затакт, метроном і темп, система ритмічного виховання Е. Жака-Далькроза, мистецтво південно-індійського ритмічного співу Коннакол, ритмічна школа Б. Гребя.

Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів поточного контролю та заліку.

Abstract of the discipline. Rhythmics is a music-pedagogical discipline based on the ideas of the outstanding Swiss musician-pedagogue, composer, pianist and conductor Emile Jacques-Dalcroze. The practicum course on rhythmics in choreography is aimed at the formation of integral, general and professional competencies defined by the educational and professional program in future artists of culture and arts, namely musical-theoretical and rhythmic-plastic competencies and the ability to apply them in one's own choreography - performing, pedagogical and ballet mastery activity.

The course is designed to expand the worldview of future choreographic art specialists, to cover a significant practical circle of metro-rhythmic concepts, problems and tasks, as well as to synthesize the acquired knowledge and skills with a broad musical and choreographic context. The subject of study of the academic discipline is separate sections of music theory, - rhythm, meter, duration, size, tempo, basic components of rhythmic Emile Jacques-Dalcroze, ancient Indian rhythmic tradition Konnakol, rhythmic alphabet of the German

drummer Benny Greb "The Language of Drumming" and development of auditory metro-rhythmic practical skills of choreographers.

The volume of the discipline is 3 ECTS credits.

Main topics: rhythm and meter, durations, pauses and musical measure, beat and beat, metronome and tempo, system of rhythmic education of E. Jacques-Dalcroze, art of South Indian rhythmic singing Konnakol, rhythmic school of B. Greb.

The final assessment is formed taking into account the results of the current control and assessment.

Мета навчальної дисципліни. Розвиток спеціальних метро-ритмічних здібностей, органічного пластично-ритмічного відчуття, набуття музично-ритмічних знань, вмінь та навичок, природне формування значної слухової орієнтації в темпо-метро-ритмічному відношенні.

Завданнями курсу є комплексне вивчення музичних тривалостей, метрів і розмірів, базових компонентів ритміки Е. Жака-Далькроза, ритмо-складів індійської системи співу Коннакол, ритмічних елементів алфавіту Б. Греба, що збагачують культурний потенціал та забезпечують високу ефективність професійної діяльності сучасних фахівців хореографічного мистецтва.

Перелік компетентностей, які формуються в процесі вивчення навчальної дисципліни «Практикум з ритміки в хореографії» відповідно до освітньо-професійної програми для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 024 Хореографія

Шифр	Компетентності
Інтегральна компетентність	
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в хореографії, в мистецькій освіті, виконавській діяльності, що передбачає застосування певних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	
ЗК1	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ЗК3	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК4	Здатність спілкуватися іноземною мовою.
ЗК5	Навички здійснення безпечної діяльності.
Фахові компетентності спеціальності	
ФК1	Усвідомлення ролі культури і мистецтва в розвитку суспільних взаємовідносин.
ФК2	Здатність аналізувати основні етапи, виявляти закономірності історичного розвитку мистецтв, стильові особливості, види і жанри, основні принципи координації історико-стильових періодів світової художньої культури.
ФК3	Здатність застосовувати теорію та сучасні практики хореографічного мистецтва, усвідомлення його як специфічного творчого відображення дійсності, проектування художньої реальності в хореографічних образах.
ФК4	Здатність оперувати професійною термінологією в сфері фахової хореографічної діяльності (виконавської, викладацької, балетмейстерської та організаційної).
ФК5	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків для забезпечення освітнього процесу в початкових, профільних, фахових закладах освіти.
ФК6	Здатність використовувати і розробляти сучасні інноваційні та освітні технології в галузі культури і мистецтва.
ФК7	Здатність використовувати інтелектуальний потенціал, професійні знання, креативний підхід до розв'язання завдань та вирішення проблем в сфері професійної діяльності.
ФК8	Здатність сприймати новітні концепції, усвідомлювати багатоманітність сучасних танцювальних практик, необхідність їх

	осмислення та інтегрування в актуальний контекст з урахуванням вітчизняної та світової культурної спадщини.
ФК9	Здатність збирати, обробляти, аналізувати, синтезувати та інтерпретувати художню інформацію з метою створення хореографічної композиції.
ФК10	Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології (відео-, TV-, цифрове, медіа- мистецтва і т. ін.) в процесі створення мистецького проекту, його реалізації і презентації.
ФК11	Здатність здійснювати репетиційну діяльність, ставити та вирішувати професійні завдання, творчо співпрацювати з учасниками творчого процесу.
ФК12	Здатність використовувати принципи, методи та засоби педагогіки, сучасні методики організації та реалізації освітнього процесу, аналізувати його перебіг та результати в початкових, профільних, фахових закладах освіти.
ФК13	Здатність використовувати традиційні та інноваційні методики для діагностування творчих, рухових (професійних) здібностей, їх розвитку відповідно до вікових, психолого-фізіологічних особливостей суб'єктів освітнього процесу.
ФК14	Здатність забезпечувати високий рівень володіння танцювальними техніками, виконавськими прийомами, застосовувати їх як виражальний засіб.
ФК15	Здатність застосовувати набуті виконавські навички в концертно-сценічній діяльності, підпорядковуючи їх завданням хореографічного проекту.
ФК16	Здатність дотримуватись толерантності у міжособистісних стосунках, етичних і добродійних взаємовідносин в сфері виробничої діяльності.
ФК17	Здатність враховувати економічні, організаційні та правові аспекти професійної діяльності.
ФК18	Здатність застосовувати знання з теорії, методики та сучасні практики хореографічного мистецтва для викладацької та балетмейстерської діяльності (збирати, обробляти, аналізувати, синтезувати та інтерпретувати художню інформацію з метою створення композиції для різних видів спорту з елементами хореографії) в закладах фізичного виховання і спорту.

ФК19	Здатність усвідомлювати роль музики в хореографічному мистецтві, володіти музично-теоретичними поняттями, аналізувати основні етапи, виявляти закономірності історичного розвитку музичного мистецтва, його стильові особливості, жанри та форми музичних творів і застосовувати ці знання у виконавській, педагогічній та балетмейстерській діяльності в різних напрямках хореографії.
------	---

Обсяг навчальної дисципліни – 3 кредити ЄКТС, які розподіляються у годинах:

Форма навчання	Види навчальних занять				Самостійна робота	Разом
	лекції	лабораторні	практичні	семінарські		
Денна	0	0	42	0	48	90
Заочна	0	0	12	0	78	90

Статус навчальної дисципліни: вибіркова.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни: володіння українською мовою.

Програма навчальної дисципліни.
Тематичний план навчальної дисципліни

Номер і назва теми	Кількість годин							
	денна форма навчання				заочна форма навчання			
	усього	у тому числі			усього			
		л.	пр.	с. р.		л.	пр.	с. р.
Ритмічна система Е. Жака-Далькроза, створення музично-ритмічного проєкту								
Тема 1. Ритм і метр. Прості та складні музичні метри і розміри.	4		2	2	2,5		0,5	2
Тема 2. Такт, затакт. Синкопа. Метроном. Музичний темп.	4		2	2	2,5		0,5	2
Тема 3. Концепція ритміки Е. Жака-Далькроза.	4		2	2	3		1	2
Тема 4. Музично-ритмічні вправи Е. Жака-Далькроза за рівнем складності.	8		4	4	5		1	4
Тема 5. Пластична інтерпретація музичних елементів.	6		2	4	9		1	8
Тема 6. Створення авторського музично-ритмічного проєкту.	12		6	6	16		1	15
Всього	38	0	18	20	38	0	5	33

Індійська ритмічна традиція Коннакол, ритмічний алфавіт Б. Греба								
Тема 7. Вивчення ритмо-складів давньоіндійської системи вокального виконання Коннакол.	6		2	4	5		1	4
Тема 8. Практична реалізація системи ритмічного співу Коннакол.	6		2	4	5		1	4
Тема 9. Ритмо-алфавіт Б. Греба «The Language of Drumming» від Q до X.	8		4	4	7		1	6
Тема 10. Ритмо-алфавіт Б. Греба «The Language of Drumming» від A до P.	12		4	8	10		1	9
Тема 11. Практичне засвоєння ритмо-формул Б. Греба групами студентів під метроном.	10		6	4	11		1	10
Тема 12. Практичне засвоєння ритмо-формул алфавіту Б. Греба індивідуально під метроном.	10		6	4	14		2	12
Всього	52	0	24	28	52	0	7	45

Зміст навчальної дисципліни за темами

Ритмічна система Е. Жака-Далькроза.

Створення музично-ритмічного проєкту.

Тема 1. Ритм і метр. Прості та складні музичні метри і розміри.

Ритм і метр як прояв часової організації музичного твору. Співвідношення ритму і метру. Метр, його різновиди, пульсація.

Музичні тривалості, паузи. Музичний розмір. Класифікація розмірів: прості, складні, змішані, перемінні.

Схеми тактування дводольного, тридольного і чотиридольного музичних розмірів.

Тема 2. Такт, затакт. Синкопа. Метроном. Музичний темп.

Такт і затакт. Синкопа. Види синкоп.

Метроном винахідника Мельцеля. Вбудований електронний метроном, мобільний метроном-додаток, онлайн-метроном.

Метроном і темп. Темпові градації в музиці.

Тема 3. Концепція ритміки Е. Жака-Далькроза.

Система музично-ритмічного виховання Е. Жака-Далькроза. Диригентський жест, додавання до рухів рук кроків ніг. Біг та підскоки як наочне відображення ритмічного малюнку. Кроки Жака – «les pas Jaques» як вираження природньої пульсації музики, музичних творів.

Концепт «тілесності» – участь всього тіла у відтворенні цілого спектру елементів музичної виразності. Ритмічна гімнастика Е.Жака-Далькроза. Ритм – фізичні вправи, звук – вправи для слуху й голосу, музичний інструмент – зв'язки між рухами тіла і механізмами конкретних музичних інструментів.

Концепція ритміки Е. Жака-Далькроза – зв'язок теорії і практики, мислення та відчуття, психофізичного й інтелектуального розвитку, випереджальна результативність практичного навчання, першочерговість розвитку музичного сприйняття, накопичення музично-ритмічного досвіду слухання музики, формування реальної музичності через виховання емоційності, розвиток музичних здібностей студентів засобами ритму.

Ритміка як полісенсорний метод тренінгу чуттєвої сфери особистості. Використання музики як чинника, що стимулює та інтегрує всі складові екзистенції людини. Гармонізація тілесних, психічних і духовних функцій студентів засобами ритміки.

У навчанні та вихованні хореографів ритміка формує відчуття впорядкованості й внутрішньої рівноваги, органічно впливає на якість

танцювальної техніки, здійснює інтеграцію музично-слухового і пластично-рухового начал.

Тема 4. Музично-ритмічні вправи Е. Жака-Далькроза за рівнем складності.

Метод Е. Жака-Далькроза для рухової реалізації музичного ритму і пластичної інтерпретації музичних творів – класичні музично-ритмічні вправи системи, що регулярно повторюються зі зростанням рівня складності.

«Іскринка». Марширування, яке відтворює пульсацію музики разом з тактуванням чи без нього.

Робота над координацією специфічного диригентського жесту з «кроками Жака».

Реалізація темпо-ритму. Вправи на виділення музичних фраз за допомогою жестів та рухів.

Вправи на збільшення та зменшення ритмічних тривалостей, що входять до складу ритмічних тем – агментація та димінація.

Вправи на рухову реалізацію змінних метрів.

Релаксаційні вправи – дихальні вправи.

Дисоціаційні вправи – вправи на формування незалежності рухів.

Інгібіційно-інцитаційні вправи – вправи на збудження та гальмування.

Слухові вправи.

Вправи на імпровізацію.

Вправи на диригування.

Вправи «contrepoint plastique» - ритмічне багатоголосся.

Вільні вправи.

Тема 5. Пластична інтерпретація музичних елементів.

Вправи на відчуття й відтворення музичного регістру і напрямку мелодичного руху.

Вправи на пластичну візуалізацію динамічних відтінків, а також поступової зміни гучності: crescendo – посилюючи та diminuendo – затихаючи.

Вправи-віддзеркалення у рухах агогічних відхилень музики, артикуляції, тембрів.

Вправи-відображення в рухах форми мелодичної лінії, музичних фраз, окремих елементів нотного тексту.

Виокремлення у музичних творах ритмо-формул та їх реалізація у рухах.

Метро-ритмічний, агогічний, семантично-смісловий та фактурний аналіз не складних музичних творів.

В процесі ритмічної реалізації часових співвідношень між звуками та простором в ритмічних вправах здійснюється поєднання музики і пластики, перенесення музичних форм на просторові форми, а також транспозиція часових процесів на просторові.

Тема 6. Створення авторського музично-ритмічного проєкту.

Робота студентів над індивідуальними музично-ритмічними проєктами під керівництвом викладача охоплює весь теоретичний і практичний матеріал курсу ритмічного виховання.

Комплексна реалізація набутих знань, умінь та навичок для формування у хореографів здатності пластичної інтерпретації музичних творів різних епох, стилів і жанрів.

Взаємозв'язок звуко-висотного слуху, почуття метру і ритму з відчуттями часу та простору дозволяє студентам підбирати художньо цінний музичний матеріал для створення яскравих музично-ритмічних композицій.

Індійська ритмічна традиція Коннакол.

Ритмічний алфавіт Б. Греба

Тема 7. Вивчення ритмо-складів давньоіндійської системи вокального виконання Коннакол.

Склади південно-індійської системи ритмічного виконання Коннакол:

1 = DA

2 = TA KA

3 = TA KI TA

4 = TA KA DI MI

5 = DA DI GI NA DUM.

Склад DA – четвертні тривалості згідно класичної теорії музики.

Склади TA KA – восьмі тривалості.

Склади TA KI TA – тріоль з восьмих тривалостей. Три восьмих тривалості замість двох восьмих у класичному парному поділі тривалостей.

Склади TA KA DI MI – шістнадцяті тривалості.

Склади DA DI GI NA DUM – квінтоль з шістнадцятих тривалостей. П'ять шістнадцятих тривалостей замість чотирьох шістнадцятих у класичному парному поділі тривалостей.

Тема 8. Практична реалізація системи ритмічного співу Коннакол.

Вивчення даних ритмічних груп Коннаколу здійснюється під метроном у розмірі 4/4 на кожному чверть по 2 такти кожен рядок, початковий темп вивчення 60-65 ударів метроному.

Спочатку вивчаємо склади групами студентів-хореографів, потім кожен відпрацьовує завдання окремо.

Далі додаємо хлопки руками на кожному чверть разом з метрономом, вимовляючи склади Коннаколу, розмір 4/4 по 2 такти кожен рядок, темп 70.

Пізніше додаємо притопами ногами на кожному чверть разом з метрономом, вимовляючи склади Коннаколу, розмір 4/4 по 2 такти кожен рядок, темп 70.

Вдосконалюючись, вимовляємо склади Коннаколу по 1 такту кожен рядок разом з хлопками руками та притопами ногами, розмір 4/4, темп 70.

Віртуозно змінюємо склади Коннаколу на кожному чверть інший рядок разом з хлопками руками та притопами ногами, розмір 4/4, темп 70, від першого до останнього рядка і в зворотному напрямку.

Органічно змінюємо склади Коннаколу на кожному чверть інший рядок разом з хлопками руками та притопами ногами, розмір 4/4, темп 70, від першого до останнього рядка і в зворотному напрямку кожен студент/студентка курсу по черзі підряд один за одним.

Тема 9. Ритмо-алфавіт Б. Греба «The Language of Drumming» від Q до X.

Вивчаємо 8 літер тріольної пульсації:

Q * - -

R - * -

S - - *

T * * -

U - * *

V * - *

W * * *

X - - -

Ритмічна школа німецького ударника Бенні Греба включає 24 літери латинського алфавіту: 16 літер дуольної пульсації (від А до Р) та 8 літер тріольної пульсації (від Q до X).

В ній просто і зрозуміло розкривається ідея сприйняття та побудови різноманітних ритмів. Ритмічна абетка Греба не потребує володіння музичним інструментом чи знання теорії музики.

Кожна літера – це певна ритмічна одиниця. Зірочка позначає активну позицію, яка звучить. А дефіс – це тиша, паузи.

Тема 10. Ритмо-алфавіт Б. Греба «The Language of Drumming» від А до Р.

Вивчаємо 16 літер дуольної пульсації:

A * - - -

B - * - -

C - - * -

D - - - *

E * * - -

F - * * -

G - - * *

H * - - *

I * - * -

J - * - *

K * * * -

L - * * *

M * - * *

N * * - *

O * * * *

P - - - -

Ритмічна школа німецького ударника Бенні Греба включає 24 літери латинського алфавіту: 16 літер дуольної пульсації (від А до Р) та 8 літер тріольної пульсації (від Q до X).

В ній просто і зрозуміло розкривається ідея сприйняття та побудови різноманітних ритмів. Ритмічна абетка Греба не потребує володіння музичним інструментом чи знання теорії музики.

Кожна літера – це певна ритмічна одиниця. Зірочка позначає активну позицію, яка звучить. А дефіс – це тиша, паузи.

Тема 11. Практичне засвоєння ритмо-формул Б. Гребя групами студентів під метроном.

Кожна літера – це певна ритмічна одиниця. Зірочка позначає активну позицію, яка звучить. А дефіс – це тиша, паузи.

Практично відпрацьовуємо 8 букв алфавіту тріольної пульсації **від Q до X.**

Q * - -

R - * -

S - - *

T * * -

U - * *

V * - *

W * * *

X - - -

Рахуємо до трьох (ритм всередині букви), хлопаємо руками зірочки (активні позиції в буквах), дефіси пропускаємо (паузи), додаємо притопи ногами на кожну чверть, виконуючи під метроном кожну букву всі студенти разом по 4 такти, розмір 4/4, темп 70.

Рахуємо до трьох (ритм всередині букви), хлопаємо руками букви по порядку, топаємо ногами долі метру, виконуючи під метроном кожну букву всі студенти разом по 2 такти, розмір 4/4, темп 70.

Рахуємо до трьох (ритм всередині букви), хлопаємо руками букви, топаємо ногами долі метру, виконуючи під метроном кожну букву всі студенти разом по 1 такту, розмір 4/4, темп 70.

Вдосконалюючись розподіляємо всі букви між студентами і виконуємо послідовно одну за іншою підряд, без зупинок по 1 такту під метроном, розмір 4/4, темп 70, без рахунку, лише хлопки руками (букви) та притопи ногами долі метру (разом з метрономом).

Органічно виконуємо кожен свою букву всі студенти разом – оркестр, розмір 4/4, темп 70, без рахунку, хлопки букв руками та притопи долей метру ногами під метроном.

Відпрацьовуємо 16 букв алфавіту дуольної пульсації **від А до Р.**

A * - - -

B - * - -

C - - * -

D - - - *

E * * - -

F - * * -

G - - * *

H * - - *

I * - * -

J - * - *

K * * * -

L - * * *

M * - * *

N * * - *

O * * * *

P - - - -

Рахуємо до чотирьох (ритм всередині букви), хлопаємо руками зірочки (активні позиції в буквах), дефіси пропускаємо (паузи), додаємо притопи ногами на кожную чверть, виконуючи під метроном кожную букву всі студенти разом по 4 такти, розмір 4/16, темп 40.

Рахуємо до чотирьох (ритм всередині букви), хлопаємо руками букви по порядку, топаємо ногами долі метру, виконуючи під метроном кожную букву всі студенти разом по 2 такти, розмір 4/16, темп 40.

Рахуємо до чотирьох (ритм всередині букви), хлопаємо руками букви, топаємо ногами долі метру, виконуючи під метроном кожную букву всі студенти разом по 1 такту, розмір 4/16, темп 40.

Вдосконалюючись розподіляємо всі букви між студентами і виконуємо послідовно одну за іншою підряд, без зупинок по 1 такту під метроном, розмір 4/16, темп 40, без рахунку, лише хлопки руками (букви) та притопи ногами чвертями (разом з метрономом).

Органічно виконуємо кожен свою букву всі студенти разом – оркестр, розмір 4/16, темп 40, без рахунку, хлопки букв руками та притопи долей метру ногами під метроном.

Тема 12. Практичне засвоєння ритмо-формул алфавіту Б. Гребя індивідуально під метроном.

Відпрацьовуємо всі вправи з 24 букв ритмічної абетки на тріольну та дуольну пульсацію кожен студент самостійно під метроном.

Вивчаючи ритмічну абетку Бенні Гребя, не поспішаємо змінювати букви, не переходимо до наступної, не відчувши впевненість у повторенні однієї і тієї ж букви десять і більше разів.

Система є неймовірно продуктивною для роботи студентів над власною координацією та архітектурою ритму загалом, а також всередині композицій.

Якщо плідно і натхненно попрацювати над кожною літерою ритмо-абетки Гребя, людський мозок адаптується і з легкістю зможе комбінувати різноманітні ритмічні «слова», складені з даних літер «The Language of Drumming».

Тематика практичних занять

Номер і назва теми дисципліни	Номер і назва теми практичних занять	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Тема 1. Ритм і метр. Прості та складні музичні метри і розміри.	1. Дводольні та тридольні прості метри. Змішані розміри, перемінні розміри.	2	0,5
Тема 2. Такт, затакт. Синкопа. Метроном. Музичний темп.	2. Види синкоп. Групи темпів. Схеми тактування музичних розмірів.	2	0,5
Тема 3. Концепція ритміки Е. Жака-Далькроза.	3. Концепт «тілесності». Ритмічна гімнастика Е.Жака-Далькроза. Ритміка як полісенсорний метод тренінгу чуттєвої сфери особистості.	2	1
Тема 4. Музично-ритмічні вправи Е. Жака-Далькроза за рівнем складності.	4. «Іскринка». «Кроки Жака». Виділення музичних фраз. Агментація та димінація. Реалізацію змінних метрів. Дихальні вправи. Дисоціаційні вправи. Інгібіційно-інцитаційні вправи. Слухові вправи. Імпровізація. Диригування.	4	1

	Ритмічне багатоголосся. Вільні вправи.		
Тема 5. Пластична інтерпретація музичних елементів.	5. Метро-ритмічний, агогічний, семантично-смісловий та фактурний аналіз не складних музичних творів.	2	1
Тема 6. Створення авторського музично-ритмічного проекту.	6. Робота студентів над індивідуальною музично-ритмічною композицією за теоретико-практичним матеріалом курсу.	6	1
Всього		18	5
Тема 7. Вивчення ритмо-складів давньоіндійської системи вокального виконання Коннакол.	7. Відповідність складів Коннаколу щодо ритмічних тривалостей класичної теорії музики.	2	1
Тема 8. Практична реалізація системи ритмічного співу Коннакол.	8. Варіанти вивчення ритмічних груп Коннаколу під метроном у розмірі 4/4.	2	1
Тема 9. Ритмо-алфавіт Б. Греба «The Language of Drumming» від Q до X.	9. 8 літер ритмічної абетки Б. Греба тріольної пульсації.	4	1
Тема 10. Ритмо-алфавіт Б. Греба	10. 16 літер ритмічної абетки Б. Греба дуольної пульсації.	4	1

«The Language of Drumming» від А до Р.			
Тема 11. Практичне засвоєння ритмо-формул Б. Греба групами студентів під метроном.	11. Відпрацювання 24 букв ритмічного алфавіту Б. Греба групами студентів разом.	6	1
Тема 12. Практичне засвоєння ритмо-формул алфавіту Б. Греба індивідуально під метроном.	12. Відпрацювання 24 букв ритмічного алфавіту Б. Греба студентами самостійно.	6	2
Всього		24	7
	Всього	42	12

Завдання для самостійної роботи студентів

Номер і назва теми дисципліни	Завдання	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Тема 1. Ритм і метр. Прості та складні музичні метри і розміри.	1. Що таке ритм? Що таке метр?	1	1
	2. Що таке змішані розміри та перемінні розміри?	1	1
Тема 2. Такт, затакт. Синкопа.	3. Дати визначення понять такт, затакт, музичний розмір.	1	1

Метроном. Музичний темп.	4. Що таке музичний темп?	1	1
Тема 3. Концепція ритміки Е. Жака-Далькроза.	5. Концепт «тілесності». Простір і час. Дати визначення.	1	1
	6. Складові елементи ритмічної системи Е. Жака-Далькроза.	1	1
Тема 4. Музично- ритмічні вправи Е. Жака- Далькроза за рівнем складності.	7. Марширування під музику з тактуванням або без нього.	1	1
	8. Координація диригентського жесту з «Кроками Жака».	1	1
	9. Зменшення ритмічних тривалостей, що входять до складу ритмічних тем – агментація та димінація.	1	1
	10. Інгібіційно-інцитаційні вправи – збудження та гальмування.	1	1
Тема 5. Пластична інтерпретація музичних елементів.	11. Пластична реалізація музичної динаміки.	1	2
	12. Пластичне відтворення музичних регістрів.	1	2
	13. Відображення музичних ритмо-формул у рухах.	2	4
Тема 6. Створення авторського	14. Підбір музичного матеріалу для створення ритмічних композицій.	2	2

музично-ритмічного проекту.	15. Робота над самостійним ритмічним проектом.	4	13
Всього		20	33
Тема 7. Вивчення ритмо-складів давньоіндійської системи вокального виконання Коннакол.	16. Вільно оволодіти складами південно-індійської системи ритмічного виконання Коннакол.	2	2
	17. Знати відповідність складів Коннаколу щодо тривалостей теорії музики.	2	2
Тема 8. Практична реалізація системи ритмічного співу Коннакол.	18. Хлопки руками на кожну чверть разом з метрономом, вимовляючи склади Коннаколу, розмір 4/4 по 2 такти кожен рядок, темп 70.	1	1
	19. Притопи ногами на кожну чверть разом з метрономом, вимовляючи склади Коннаколу, розмір 4/4 по 2 такти кожен рядок, темп 70.	1	1
	20. Склади Коннаколу на кожну чверть інший рядок разом з хлопками руками та притопами ногами, розмір 4/4, темп 70, від першого до останнього рядка і в зворотному напрямку.	2	2
Тема 9. Ритмо-алфавіт Б. Гребя «The Language of Drumming» від Q до X.	21. 8 букв алфавіту тріольної пульсації.	2	3
	22. Визначити для себе проблемні букви абетки з тріольної пульсації.	2	3

Тема 10. Ритмо-алфавіт Б. Греба «The Language of Drumming» від А до Р.	23. Перші 8 букв алфавіту дуольної пульсації.	2	3
	24. Наступні 8 букв алфавіту дуольної пульсації.	2	3
	25. Визначити для себе проблемні букви абетки з дуольної пульсації.	4	3
Тема 11. Практичне засвоєння ритмо-формул Б. Греба групами студентів під метроном.	26. Рахувати до трьох (ритм всередині букви), хлопати руками зірочки (активні позиції в буквах), дефіси пропускати (паузи), додати притопи ногами на кожную чверть, виконуючи під метроном кожную букву по 4 такти, розмір 4/4, темп 70.	2	5
	27. Рахувати до чотирьох (ритм всередині букви), хлопати руками зірочки (активні позиції в буквах), дефіси пропускати (паузи), додати притопи ногами на кожную чверть, виконуючи під метроном кожную букву по 4 такти, розмір 4/16, темп 40.	2	5
Тема 12. Практичне засвоєння ритмо-формул алфавіту Б. Греба індивідуально під метроном.	28. Рахувати до трьох (ритм всередині букви), хлопати руками, топати ногами, виконуючи під метроном кожную букву по 1 такту, розмір 4/4, темп 70.	2	6
	29. Рахувати до чотирьох (ритм всередині букви), хлопати руками, топати ногами, виконуючи під метроном кожную букву по 1 такту, розмір 4/16, темп 40.	2	6

Всього		28	45
	Всього годин	48	78

Очікувані результати навчання з дисципліни: формування визначених освітньо-професійною програмою загальних та фахових компетентностей, спрямованих на виконавську, балетмейстерську та педагогічну діяльність у сфері хореографічного мистецтва, застосування теоретичних знань, практичних умінь та навичок для розв'язання конкретних задач у сфері хореографії і танцювальних видів спорту й реалізації у відповідній галузі проектів інноваційного творчого характеру завдяки:

знанням музичних тривалостей, простих і складних метрів, різновидів простих та складних музичних розмірів, змішаних і перемінних розмірів;

груп музичних темпів;

концепції ритміки Е. Жака-Далькроза;

ритмо-складів давньоіндійської системи вокального виконання Коннакол;

ритмо-алфавіту Б. Греба «The Language of Drumming»;

умінням тактувати схеми музичних розмірів 2/4, 3/4, 4/4;

практично користуватися метрономом в професійній хореографічній діяльності;

виконувати музично-ритмічні вправи Е. Жака-Далькроза за рівнем складності;

пластично інтерпретувати музичні елементи;

відображати рухами тіла різноманітні метро-ритмічні формули;

створювати музично-ритмічні композиції;

практично використовувати систему ритмічного співу Коннакол;

відтворювати ритмічну абетку Б. Греба «The Language of Drumming», яка значно покращує архітектуру внутрішнього метро-ритму кожного студента та її візуальне індивідуально-хореографічне втілення.

Перелік програмних результатів навчання, яких досягають під час вивчення навчальної дисципліни «Практикум з ритміки в хореографії» відповідно до освітньо-професійної програми для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 024 Хореографія

Шифр	Програмні результати навчання
ПРН1	Визначати взаємозв'язок цінностей громадянського суспільства із концепцією сталого розвитку України.
ПРН2	Розуміти моральні норми і принципи та вміти примножувати культурні, наукові цінності і досягнення суспільства в процесі діяльності.
ПРН3	Вільно спілкуватись державною мовою усно і письмово з професійних та ділових питань.
ПРН4	Розуміти роль культури і мистецтва в розвитку суспільних взаємовідносин.
ПРН5	Аналізувати проблеми безпеки життєдіяльності людини у професійній сфері, мати навички їх попередження, вирішення та надання першої допомоги.
ПРН6	Розуміти роль культури і мистецтва в розвитку суспільних взаємовідносин.
ПРН7	Знати і розуміти історію мистецтв на рівні, необхідному для застосування виразливо-зображальних засобів відповідно до стилю, виду, жанру хореографічного проекту.
ПРН8	Розуміти хореографію як мистецький феномен, розрізняти основні тенденції її розвитку, класифікувати види, напрями, стилі хореографії.
ПРН9	Володіти термінологією хореографічного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
ПРН10	Розуміти хореографію як засіб ствердження національної самосвідомості та ідентичності.
ПРН11	Використовувати інноваційні технології, оптимальні засоби, методики, спрямовані на удосконалення професійної діяльності, підвищення особистісного рівня володіння фахом.
ПРН12	Відшукувати необхідну інформацію, критично аналізувати і творчо переосмислювати її та застосовувати в процесі виробничої діяльності.
ПРН13	Розуміти і вміти застосовувати на практиці сучасні стратегії збереження та примноження культурної спадщини у сфері хореографічного мистецтва.

ПРН14	Володіти принципами створення хореографічного твору, реалізуючи практичне втілення творчого задуму відповідно до особистісних якостей автора.
ПРН15	Мати навички використання традиційних та інноваційних методик викладання фахових дисциплін.
ПРН16	Аналізувати і оцінювати результати педагогічної, асистентсько-балетмейстерської, виконавської, організаційної діяльності.
ПРН17	Мати навички викладання фахових дисциплін, створення необхідного методичного забезпечення і підтримки навчання здобувачів освіти.
ПРН18	Знаходити оптимальні підходи до формування і розвитку творчої особистості.
ПРН19	Знаходити оптимальні виконавські прийоми для втілення хореографічного образу.
ПРН20	Вдосконалювати виконавські навички і прийоми в процесі підготовки та участі у фестивалях і конкурсах.
ПРН21	Розвивати комунікативні навички, креативну і позитивну атмосферу в колективі.
ПРН22	Мати навички управління мистецькими проектами, зокрема, здійснювати оцінки собівартості мистецького проекту, визначати потрібні ресурси, планувати основні види робіт.
ПРН23	Мати навички викладацької, балетмейстерської та репетиційної діяльності у галузі хореографічного мистецтва в закладах фізичного виховання і спорту та володіти принципами створення композиції для певного виду спорту з елементами хореографії, реалізуючи практичне втілення творчого задуму виходячи з особливостей оцінювання певного виду спорту.
ПРН24	Знати і розуміти роль музики в хореографічному мистецтві, володіти музично-теоретичними поняттями, аналізувати основні етапи, виявляти закономірності історичного розвитку музичного мистецтва, його стильові особливості, жанри та форми музичних творів і використовувати навички аналізу та підбору музичного матеріалу для здійснення виконавської, педагогічної та балетмейстерської діяльності в різних напрямках хореографії.

Порядок оцінювання результатів навчання з дисципліни

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни формується з урахуванням результатів поточного контролю та заліку.

Протягом семестру здобувач вищої освіти може отримати максимальну кількість балів – 100 як суму балів за результатами поточного контролю на практичних заняттях або в установленому порядку з тем, заняття з яких було пропущене здобувачем вищої освіти.

Викладач знайомить здобувачів вищої освіти з темами практичних занять і відповідними завданнями для самостійної роботи, а також з формами поточного контролю, які будуть застосовуватись та кількістю балів, які вони зможуть отримати. На завершення кожного заняття кожному присутньому здобувачу вищої освіти оголошується кількість отриманих ним балів.

Здобувач вищої освіти, який протягом семестру отримав менше 34 балів до заліку не допускається, і може в установленому порядку пройти повторне вивчення даної дисципліни.

Заліки/екзамени проводяться у порядку, визначеному у Положенні про організацію освітнього процесу в університеті.

Використовуються такі форми поточного контролю та розподіл балів, які може отримати студент за тему:

<i>Ритмічна система Е. Жака-Далькроза, створення музично-ритмічного проєкту</i>		
Номер і назва теми практичних занять	Засоби оцінювання	Кількість балів за тему
Тема 1. Ритм і метр. Прості та складні музичні метри і розміри.	Експрес-опитування	5
Тема 2. Такт, затакт. Синкопа. Метроном. Музичний темп.	Експрес-опитування	5
Тема 3. Концепція ритміки Е. Жака-Далькроза.	Опитування матеріалу	5
Тема 4. Музично-ритмічні вправи Е. Жака-Далькроза за рівнем складності.	Виконання практичних завдань	5

Тема 5. Пластична інтерпретація музичних елементів.	Виконання практичних завдань	5
Тема 6. Створення авторського музично-ритмічного проекту.	Виконання індивідуального проекту	15
	Всього	40
<i>Індійська ритмічна традиція Коннакол, ритмічний алфавіт Б. Гребя</i>		
Тема 7. Вивчення ритмо-складів давньоіндійської системи вокального виконання Коннакол.	Опитування матеріалу	5
Тема 8. Практична реалізація системи ритмічного співу Коннакол.	Практичне виконання	10
Тема 9. Ритмо-алфавіт Б. Гребя «The Language of Drumming» від Q до X.	Опитування матеріалу	5
Тема 10. Ритмо-алфавіт Б. Гребя «The Language of Drumming» від A до P.	Опитування матеріалу	10
Тема 11. Практичне засвоєння ритмо-формул Б. Гребя групами студентів під метроном.	Практичне виконання	15
Тема 12. Практичне засвоєння ритмо-формул алфавіту Б. Гребя індивідуально під метроном.	Практичне виконання	15
	Всього	60
Всього за семестр		100

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою):

аудиторія з музичним інструментом (фортепіано), мультимедійне обладнання (ноутбук, професійні музичні колонки, проектор, перехідники), ударні музичні інструменти (там-тами, бубни, тамбурини, дзвіночки, трикутники, кастаньєти тощо), доступ до мережі швидкісного Інтернету

Рекомендовані джерела інформації:

Основна література:

1. Андрєєва О. Ф. Основи музичної грамоти. Київ: Музична Україна. 1978. 136 с.
2. Бондаренко Л. Ритміка і танець. Київ: Музична Україна. 1989. 232с.
3. Гладка Л. Метричне та ритмічне виховання студентів-хореографів. *Хореографія в сучасному мистецькому просторі*: зб. матеріалів II Міжнарод. наук.-практ. конф., м. Київ 3-4 лютого 2023 р. Київ: НУФВСУ, 2023. С. 29–34.
4. Гладка Л. Ритміка у вихованні студентів-хореографів ЗВО України. *Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі*: зб. матеріалів VIII Міжнарод. наук.-практ. конф., м. Київ 1-2 червня 2023 р. Київ: НАКККІМ, 2023. С. 107–110.
5. Гладка Л. Актуальність дисциплін музичного циклу в ОПІ бакалаврського рівня за спеціальністю 024 «Хореографія». *Збереження та розвиток української національної хореографічної культури*: зб. матеріалів I Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ 5-6 червня 2023 р. Київ: Олімпійська література, 2023. С. 13–17.
6. Гладка Л. Особливості викладання дисципліни «Теорія музики» у студентів-хореографів ЗВО України. *Національне мистецтво в сучасних глобальних медіях. Світ. Культура. Війна*: зб. матеріалів Міжнарод. наук.-практ. конф., м. Київ 29 червня 2023 р. Київ: ІКНАМУ, 2023. С. 256–259.
7. Ключко В. В. Ритміка та музичний рух: навч. посібник для студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів. / В. В. Ключко. Суми: Вид-во Сум. ДПУ ім. А. С. Макаренка. 2015. 158 с.

8. Лисько З. Музичний словник. Київ: Музична Україна. 1994. 168 с.

9. Ніколаї Г. Ю. Ритміка: навч. посібник для студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів. / Г. Ю. Ніколаї, В. В. Ключко. Суми: Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка. 2013. 136 с.

10. Павлюченко С. Елементарна теорія музики. Київ: Музична Україна. 1980. 160 с.

11. Побережна Г. І. Загальне теорія музики: підручник. / Г. І. Побережна, Т. В. Щериця. Київ: Вища школа, 2004. 304 с.

12. Пушкар Л. В. Активні технології навчання музики: методичні рекомендації для студентів педагогічних університетів. Суми. 2008. 40 с.

13. Смаглій Г. А., Маловик Л. В. Основи теорії музики: підручник. Харків: Факт. 2005. 384 с.

14. Смаглій Г. А. Теорія музики: підручник для навч. закл. освіти, культури і мистецтв. / Г. А. Смаглій. Харків: Ранок. 2013. 392 с.

Додаткова література:

1. Гладка Л. Особливості викладання дисципліни «Історія та основи теорії музики» у студентів-хореографів ЗВО фізичного виховання і спорту. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2022. №3, С. 64–68.

2. Гладка Л. Основні підходи до музичного оформлення уроків хореографічних дисциплін (на основі практичного досвіду концертмейстера). *Танцювальні студії*. 2021. Том 4, №1. С. 66–75.

3. Гладка Л. Побудова уроку класичного танцю на основі музики композиторів віденської класичної школи: погляд концертмейстера. *Танцювальні студії*. 2021. Том 4, №2. С.162–174.

4. Jaques-Dalcroze E. Der Rhythmus als Erziehungsmittel für das Leben und die Kunst: 6 Vorträge. Basel, 1907.

5. Jaques-Dalcroze E. Méthode Jaques-Daleroze. Neuchâtel, Paris, Leipzig, 1906-1907.
6. Jaques-Daleroze E. Rhythmische gimnastik. Neuchâtel, Paris, Leipzig, 1907.
7. Jaques-Daleroze E. Rhythmic movement. In 2 v. London. 1920-1921.
8. Jaques-Dalcroze .E Rhythmus, Music und Erziehung. Basel, 1921. Reiprograf.; Göttingen, Woligenbüttel, 1977.
9. Jaques-Dalcroze E. Souvenirs, notes et critiques. Neuchâtel, 1942.
10. Jaques-Daleroze E. La musique et nous. Geneve, 1945. Reimpr.: Geneve, 1981.